

в котрій забирали голос проф. Рафач, др. Савіцкі і дир. Архіву Йос. Семенські з Варшави та Т. Савіцкій з Праги, останній, емігрант з Чернігівщини, виступив проти зараховування «Руської Правди» до українських законодапних памяток, бож «Правда» називається «руською» а не українською. Очевидно проф. Чубатому не коштувало багато труда збити «такі учені» виводи. В секції VIII-ій подав др. Р. Зубик інтересний образ економічної структури галицького села на переломі ХVIII. до XIX. ст., обговорюючи на підставі т. зв. Йосифинської метрики (з 1789 р.) розподіл господарської площі і дохідність панських, мужицьких і приходських посілостей. В секції XII. Іл. Свенціцький говорив про східні та західні впливи на розвій українського мистецтва в XV. і XVII. ст.

З чужих рефератів які дотикали українських справ, згадаємо ще вголошеній в секції VII. реферат проф. Геча про федерацію (федеративну думку) і княжу владу (абсолютизм) в історії устрою Східної Європи. В XVI—XVII. ст., в котрім виріжнив окремий тип т. зв. «зложеної держави», представлений Росією, Польщею і Прусією, при чім м. ін. докладно обговорив характер переяславського договору.

Зацікавлення викликав зголошений в XIII-ій секції реферат др. Вільг. Кайльгав, доцента універс. в Осльо на тему: «Історичний матеріалізм чи історична синтеза», але реферат не відбувся, бо прелєгент не приїхав. Відбувся лиш реферат американського проф. (з Лінкольну) Фред Морро Флінг про історичну синтезу; над цим рефератом розвинулася жива дискусія, в котрій зі сторони проф. Єлячина і дир. музею з Вінсен Каміля Бльока впали перші стріли проти матеріалістичного поминання історії.

Большевицька делегація заховувалася в часі конгресу дуже здержано і смиренньо, не атакувала, тільки трималася оборонної тактики повторяючи при різних нагодах свою стару пісеньку про єдиноспасасмість Марксієвської концепції історії. Крім сього не володіли свобідно ні одною 5-ти конгресових мов і в дискусії, всупереч регулямінові, вживали переважно російської мови. Ніхто їм сього не заборонював, але в більшості учених, їхні промови, як незрозумілі, не викликали ніякого ефекту. Слід згадати, що й Поляки промовляли часто у своїй мові; се діялося в секції XV-ій, де вони і взагалі Слов'яни мали значну перевагу чисельну, і робили се навіть ті, що володіли французькою мовою, покликуючися на права господарів. В той спосіб старалися своїй мові промочувати шлях до признання прав горожанства на міжнародніх конгресах. — Супроти цього дуже нікчемним виглядає поведення деяких українських делегатів на науковім зїзді, котрі навіть там, де регулямін признає їм право говорити своєю мовою, послуговувалися чужою.

Мих. Озерський

Записки на маргінесах

Колись Дідро нарікав перед Катериною Другою на бруд російських мужиків. «Пощо вони мають дбати за своє тіло, відповідає цариця, коли воно до них не належить?»

Пощо укрупсьменники в УСРР мають дбати про свою літературу, що до них не належить??

—О—

„Голод? Який голод?“ — спитав здивований Постишев, смаруючи укрхліб укрмаслом.

—О—

Лютер, пише Гайне, потряс до самого ґрунту Німеччиною; зате Франц Драке успокоїв її знов — він дав нам бараболю.

Лєнін потряс Україною, але Сталін не успокоїв її, ані не дав ніякої бараболі. Навпаки, взяв і ту, що ще в нас була.

—О—

Укр. Думка перестала виходити по смерті Конара, Хвильового

й Скрипника. А скільки Хвильових має ще згинuti, щоб перестали виходити Гарті й Критики?

—О—

Хвильовий скінчив самогубством. Не похваляємо вчинку, але розуміємо: він не міг інакше. В ролі члена міськради, як Тичина, він був не до подумання.

—О—

Відповідно до моди, люди вдягаються також внутрішньо, писав колись Ауербах. Висновок: редактор „Нової Зорі“ йде за модою.

—О—

Писав колись Вольтер (цитую за Гайном, Reisebilder), що нас ніхто не переконає, що мільйони людей має бути вючими звірятами для небагатих упревілейованих, доки нам не докажуть, що одні вродились з сидлами на спинах, а другі з острогами.

Петровські й Ко., які мають остроги і сидять верхи на стіхії, нас також зовсім не переконують.

—О—

„Хай живе колективізація, совхозы і тов. Сталін!“ — крикнув разом з іншими на мітингу Хома Незаможник і сівши на землю вмер з голоду.

—О—

Відділити Україну від Росії?? — крикнуть доморослі комуністи Чеж зрада! таж нас зненавидить всесвітній пролетаріят!

Можуть ненавидіти, аби лиш боялись, — як каже латинська приповідка.

—О—

Наполеонівське: „я хочу, або не хочу — оце моя політика“ є й програмою кожної здорової нації. В день, коли Київ чи Харків так скаже, Москва стягне на три дірки пояса і перший раз почне з нами торгуватися за хліб.

—О—

Монтескіє згадує про дикунів з Люїзіани, що вони хочаки дістають овочі з дерева, рубають його. Монтескіє кладе це як приклад деспотизму. Що кращого робить з Україною Москва?

З нашого боку треба слідувати за тим, щоб дерево впало їй якраз на голову!

—О—

М. Л.

З пресового фільму

Кур'єр Львовські (7.IX.) оповідає, що старою Англією править молодь. Малькольм Мак-Дональд — син прем'єра, є сходяча зірда на політичній овиді, і то не з протекції, бо лейбуристи його побороють, а висувається він вперед — у консерватистів. Дальше — Ботлер, підсекретар стану в мін. для Індії — має 32 роки. Коли він промовляє, з увагою прислухується йому ціла Палата Громад. Пресу лорда Бівербрука (Дейлі Експрес) з 3-мільоновим накладом, — обслуговують молодики, Томсон, Айткен і ін., що ледві 30-ки досягли, також Франк Овн, що має 27 літ, був. член парламенту; найближчий помічник Бівербрука, Крістіансен числить 29 літ. В „старій Англії“ — сам вік не є кваліфікацією, такаса як не є нею й сама молодість. Там дивляться лише на здібности...

Але цьому розхитанню авторитетів легко зарадити. Треба лише післати до Лондону з відчитами: О. Назарука — „про пайдократію“ і В. Кучабського — „про правдивий консерватизм“. Може тоді Англія схаменеться.